

POSTANOWIENIE

Dnia 20 grudnia 2023 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Grzegorz Żmij (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Marek Dobrowolski

SSN Aleksander Stępkowski

w sprawie z protestu P.S.

przeciwko ważności wyborów do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej i Senatu Rzeczypospolitej Polskiej przeprowadzonych w dniu 15 października 2023 r. przy udziale:

1) Przewodniczącego Państwowej Komisji Wyborczej,

2) Prokuratora Generalnego,

na posiedzeniu niejawnym w Izbie Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych w dniu 20 grudnia 2023 r.,

pozostawia protest bez dalszego biegu.

[as]

UZASADNIENIE

W dniu 25 października 2023 r. P. S. wniósł protest przeciwko ważności wyborów do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej i Senatu Rzeczypospolitej Polskiej przeprowadzonych w dniu 15 października 2023 r. wnosząc o ich unieważnienie, z uwagi na dopuszczenie się przestępstwa przeciwko wyborom, mającego zmasowany charakter na terytorium całego kraju.

W uzasadnieniu skarżący wskazał, że posiada wiedzę bezpośrednią oraz z serwisów społecznościowych. iż w lokalach okręgowych komisji wyborcach nie wydawano kart referendalnych, pytano biorących udział w referendum o liczbę wydania kart: „Ile kart wydać?”.

Podniósł, że mimo obowiązku zamknięcia lokali wyborczych doprowadzono do sytuacji głosowania w wyborach po godz. 21:00. pomimo braku przedłużenia przez obwodowe komisje wyborcze godzin głosowania wraz z ujawnieniem sondażowych wyników wyborów dochodziło do głosowania nawet do późnych godzin nocnych co zdaniem skarżącego narusza art. 39 § 1 oraz § 2 i § 4 k.wyb.

W ocenie skarżącego, działania Obwodowych Komisji Wyborczych działających po 21:00 dnia 15 października 2023 r. stanowią naruszenie prawa wraz z poświadczeniem nieprawdy na dokumentach w postaci protokołów z obwodowych komisji wyborczych potwierdzających godziny pracy komisji oraz błędnie obliczone głosy zawierające te które zostały oddane po 21:00 dnia 15 października 2023 r. co równocześnie powoduje odpowiedzialność karną z tytułu fałszowania wyborów przez członków obwodowych komisji wyborczych oraz członków okręgowych komisji wyborczych oraz Państwowej Komisji Wyborczej zatwierdzających kolejno protokoły głosowań z obwodowych komisji wyborczych znając powszechnie dostępny fakt że komisje wydawały i przyjmowały karty do głosowania od wyborców po godzinie 21:00 dnia 15.10.2013r.

Zdaniem skarżącego, wpisanie do spisu wyborców osób nieuprawnionych i dopuszczenie ich do głosowania stanowi naruszenie art. 51 k.wyb. i może mieć wpływ na wynik wyborów. Osobami nieuprawnionymi do głosowania były osoby które zagłosowały w komisjach wyborczych po 21:00, a nie dotarły do lokalu wyborczego przed 21:00 dnia 15 października 2023 r.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Protest wyborczy nie spełnia wymagań formalnych, dlatego też podlegał pozostawieniu bez dalszego biegu.

Prawo wniesienia protestu przeciwko ważności wyborów parlamentarnych posiada swoją konstytucyjną podstawę. Zgodnie z art. 101 ust. 2 Konstytucji RP

wyborcy przysługuje prawo wniesienia do Sądu Najwyższego protestu przeciwko ważności wyborów na zasadach określonych w ustawie. Zasady ogólne wnoszenia protestów wyborczych oraz szczególne dotyczące wnoszenia protestu przeciwko ważności wyborów do Sejmu i Senatu określa ustawa z dnia 5 stycznia 2011 r. Kodeks wyborczy (tekst jedn.: Dz.U. z 2023 r., poz. 2408; dalej: „k.wyb.”).

Stosownie do art. 82 § 1 k.wyb. przeciwko ważności wyborów, ważności wyborów w okręgu lub wyborowi określonej osoby może być wniesiony protest z powodu: dopuszczenia się przestępstwa przeciwko wyborom, określonego w rozdziale XXXI Kodeksu karnego, mającego wpływ na przebieg głosowania, ustalenie wyników głosowania lub wyników wyborów (pkt 1) lub naruszenia przepisów kodeksu dotyczących głosowania, ustalenia wyników głosowania lub wyników wyborów, mającego wpływ na wynik wyborów (pkt 2). Stosownie do § 2 przytoczonego przepisu, protest przeciwko ważności wyborów z powodu dopuszczenia się przestępstwa przeciwko wyborom, o którym mowa w § 1, lub naruszenia przez właściwy organ wyborczy przepisów kodeksu dotyczących głosowania, ustalenia wyników głosowania lub wyników wyborów może wnieść wyborca, którego nazwisko w dniu wyborów było umieszczone w spisie wyborców w jednym z obwodów głosowania. Ponadto zgodnie z § 3 art. 82 k.wyb. protest przeciwko ważności wyborów w okręgu wyborczym lub przeciwko wyborowi posła, senatora, posła do Parlamentu Europejskiego, radnego lub wójta może wnieść wyborca, którego nazwisko w dniu wyborów było umieszczone w spisie wyborców w jednym z obwodów głosowania na obszarze danego okręgu wyborczego.

Z kolei, o czym stanowi art. 241 § 1 zd. 1. k.wyb. protest przeciwko ważności wyborów do Sejmu wnosi się na piśmie do Sądu Najwyższego w terminie 7 dni od dnia ogłoszenia wyników wyborów przez Państwową Komisję Wyborczą w Dzienniku Ustaw Rzeczypospolitej Polskiej. Z kolei zgodnie z § 3 przytoczonego przepisu, wnoszący protest powinien sformułować w nim zarzuty oraz przedstawić lub wskazać dowody, na których opiera swoje zarzuty.

Biorąc pod uwagę powyższe przepisy stwierdzić należy, iż przedmiotem protestu wyborczego jest ważność wyborów lub wyboru określonej osoby, a podstawę zakwestionowania tej ważności stanowią czyny przestępcze i delikty wyborcze rzutujące na przebieg głosowania, ustalanie jego wyników

lub ustalanie wyników samych wyborów (postanowienia Sądu Najwyższego z: 27 października 2011 r., III SW 15/11; 24 czerwca 2019 r., I NSW 16/19). *Ergo*, obowiązkiem wnoszącego protest wyborczy jest sformułowanie w nim zarzutów dotyczących naruszenia unormowań zawartych w tymże kodeksie, albo dopuszczenia się przestępstwa przeciwko wyborom - mających wpływ na wynik wyborów, jak też przedstawienie lub wskazanie dowodów uzasadniających te zarzuty (postanowienia Sądu Najwyższego z: 10 czerwca 2014 r., III SW 8/14; 24 czerwca 2019 r., I NSW 16/19).

Zgodnie z art. 243 § 1 k.wyb. Sąd Najwyższy pozostawia bez dalszego biegu protest wniesiony przez osobę do tego nieuprawnioną lub niespełniającą warunków określonych w art. 241 k.wyb. Sankcja wynikająca z przytoczonego przepisu w postaci pozostawienia protestu bez dalszego biegu dotyczy m.in. sytuacji, gdy protest nie spełnia wymagań formalnych stanowiących konstrukcyjne elementy protestu, określonych w art. 241 § 3 k.wyb., to jest, gdy protestujący nie sformułuje zarzutów oraz nie przedstawi lub nie wskaże dowodów, na których opiera swoje zarzuty.

Przepisy art. 241 § 1 i 3 k.wyb. oraz 243 § 1 k.wyb. skodyfikowane zostały w dziale III Kodeksu wyborczego – Wybory do Sejmu – i na mocy odesłania znajdującego się w art. 258 k.wyb. zastosowanie znajdują w sprawach z protestów wyborczych dotyczących wyborów do Senatu. Stosownie bowiem do art. 258 k.wyb. w sprawach nieuregulowanych w niniejszym dziale – dział IV Wybory do Senatu – stosuje się odpowiednio przepisy działu III Kodeksu.

Analizując wniesiony protest wyborczy Sąd Najwyższy doszedł do przekonania, że nie spełnia on wymogów formalnych, dlatego też należało pozostawić go bez dalszego biegu.

Protest wyborczy skarżącego poza przytoczeniem sytuacji z lokali wyborczych do jakich miało dojść w skali całego kraju nie wskazuje na to aby skarżący doświadczył nieprawidłowości podczas realizacji własnych praw wyborczych, co świadczy i przesądza o abstrakcyjności wniesionego protestu. W orzecnictwie Sądu najwyższego ugruntowany jest pogląd, iż osoba wnosząca protest wyborczy nie może skutecznie podnosić zarzutów o charakterze abstrakcyjnym, a przedmiotem zarzutu mogą być wyłącznie zdarzenia,

których protestujący osobiście doświadczył. Przyjęty w kodeksie wyborczym model protestu wyborczego polega na sprawowaniu przez Sąd Najwyższy indywidualno-konkretnej, a nie abstrakcyjnej, kontroli ważności wyborów (postanowienie Sądu Najwyższego z 20 listopada 2019 r., I NSW 218/19). Niedopuszczalne są ogólne zarzuty co do potencjalnych naruszeń prawa wyborczego w skali całego kraju, które nie mają żadnego związku z osobą wnoszącą ten protest (postanowienia Sądu Najwyższego z: 18 lipca 2019 r., I NSW 39/19; 30 października 2019 r., I NSW 117/19; 5 listopada 2019 r., I NSW 132/19; 5 listopada 2019 r., I NSW 135/19).

Jak wskazano powyżej, obowiązkiem wnoszącego protest wyborczy jest sformułowanie w nim zarzutów dotyczących naruszenia unormowań zawartych w tymże kodeksie albo dopuszczenia się przestępstwa przeciwko wyborom - mających wpływ na wynik wyborów (postanowienia Sądu Najwyższego z: 24 czerwca 2019 r., I NSW 16/19, z 11 lipca 2019 r., I NSW 46/19). W ocenie Sądu Najwyższego, zarzuty formułowane przez skarżącego dotyczące referendum ogólnokrajowego nie mogą być podnoszone w proteście przeciwko ważności wyborów do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej i Senatu Rzeczypospolitej Polskiej.

Niezależnie od powyższego, nawet jeżeliby uznać, że protest wyborczy skarżącego spełnia warunki niezbędne do jego merytorycznego rozpoznania, to podnoszone w nim zarzuty – niedopuszczalne ze względu na ich abstrakcyjny charakter – nie znajdują uzasadnienia.

Skarżący wskazywane przez siebie naruszenia kodeksu wyborczego i zarzucane przestępstwa wiązały, z głosowaniem w wyborach po godzinie 21:00. W orzecznictwie Sądu Najwyższego jednolicie przyjmuje się, że zgodnie z art. 39 § 2 k.wyb. głosowanie odbywa się bez przerwy od godziny 7:00 do godziny 21:00. Stosownie zaś do art. 39 § 4 k.wyb., o godzinie zakończenia głosowania przewodniczący obwodowej komisji wyborczej zarządza zakończenie głosowania. Od tej chwili głosować mogą tylko wyborcy, którzy przybyli do lokalu wyborczego przed godziną zakończenia głosowania. Z powyższego jednoznacznie wynika, że wyborca, który przybył do lokalu wyborczego przed godziną zakończenia głosowania, czyli w realiach sprawy przed godziną 21:00 może zrealizować swoje czynne prawo wyborcze. Jednocześnie obwodowa komisja wyborcza

ma obowiązek umożliwienia takiej osobie realizację jej konstytucyjnego prawa (postanowienia Sądu Najwyższego z: 29 lipca 2020 r., I NSW 353/20, 28 listopada 2023 r., I NSWR 16/23). W świetle takiego stanowiska Sądu Najwyższego wskazywane przez skarżącego uchybienia należało uznać za bezzasadne. Przybyciem do lokalu wyborczego jest również zajęcie miejsca w kolejce prowadzącej do tego lokalu. Trudno bowiem wyobrazić sobie sytuację, w której głosujący tłoczyć się będą w lokalu obwodowej komisji wyborczej, a członkowie obwodowej komisji wyborczej odmawiać będą realizacji głosującym ich praw wyborczych z tego tylko względu, że nie zmieścili się w pomieszczeniu zajmowanym przez komisję.

Mając powyższe na uwadze Sąd Najwyższy postanowił jak w sentencji na podstawie art. 243 § 1 k.wyb. oraz art. 243 § 1 k.wyb. w zw. z art. 258 k.wyb.

[SOP]

[a!]